

Velkommen ut til opplevelser i Færder nasjonalpark

Program
over aktiviteter

Besøkscenter
Færder nasjonalpark

2024

På Verdens Ende ligger Besøkssenter Færder nasjonalpark og det karakteristiske Vippespyret, reist i 1932.

BESØKSSENTER FÆRDER NASJONALPARK MED MYE PÅ PROGRAMMET

Færder nasjonalpark ble etablert i 2013. I 2025 er det ti år siden Besøkssenteret Færder nasjonalpark ble åpnet av dronning Sonja. Siden den spede start, fra de første famlende skritt, er Besøkssenteret blitt en viktig aktør innen naturveiledning og undervisning, fra barnehagenivå til studenter ved universitet. I tillegg er Besøkssenteret et samlingspunkt for forskning og forvaltning.

Vi mener med hånda på hjertet at:
«Det du kjenner til, vil du også bli glad i og ta vare på»

Med økt forståelse for mangfoldet og hvor viktig naturen er for vår egen eksistens, fysiske og mentale helse, så vil vi behandle den som noe av det kjæreste vi har. Færder nasjonalparks natur, med vegetasjon, geologi og alt som lever der, både under og over vann er som et eventyr. I løpet av 2023 har vi undervist mer enn 3000 barn og unge, de fleste på Verdens Ende, Krøkle syd på Hvasser og Karlsvika naturskole i Tønsberg.

Følg Besøkssenter Færder nasjonalpark på Facebook og Instagram (besokssenter_faerder)

Les mer på ferdernasjonalsenter.no

Helgerødveien 590, 3145 Tjøme
Telefon: +47 33 50 76 00
Epost: post@ferdernasjonalsenter.no

Tekst: Vigdis Askjem. Foto: Vigdis Askjem (der ikke annet er nevnt)
Design: Veniro Media Solutions

Våre dyktige naturveiledere reiser også ut i barnehager, til skoler og på felt. I tillegg arrangerer Besøkssenteret en rekke aktivitetsdager for familier. I år kan vi tilby 27 aktivitetsdager. Det er vi svært stolte av. Arrangementene finner du mer informasjon om i heftet som du nå holder i handa. Takket være Sparebankstiftelsen DNB, Sparebankstiftelsen Nøtterøy -Tønsberg, Vestfold fylkeskommune, Miljødirektoratet og andre støtteordninger, så er alle familiearrangementer i Besøkssenterets regi gratis. Det er derfor mulig for alle å kunne delta.

Nytt av året er at enkelte arrangement har påmelding på billettsystemet hoopla.no. Søk opp Besøkssenter Færder nasjonalpark og finn arrangementet du vil melde deg på. Vi håper du finner noe som faller i smak og at vi ser deg på et eller flere av våre arrangementer.

Velkommen til Besøkssenter Færder nasjonalpark på Verdens Ende.

Daglig leder
Heidi Karoline Storm

PROGRAM 2024

For utfyllende informasjon om programmet, se nettsider og Facebook Besøkssenter Færder nasjonalpark

Isbading kan gi et kick av glede og energi. Den 10. februar inviteres alle til et felles sjøbad på Verdens Ende. Foto: David Jancik/Shutterstock

Lørdag 10. februar

ISBADING PÅ VERDENS ENDE

TID: KL. 12.00 — 14.00

Sted: Ved servicebygget på Verdens Ende
Pris: Gratis

Bli med på isbading på Verdens Ende. Naturveileder Linn Kymre ved Besøkssenteret har lovet at hun hopper først uti det forfriskende sjøvannet, og håper at mange følger etter. Badeseansen skjer ved moloen, og det er mulig med klesskift samt å få en varm dusj innendørs i servicebygget både før og etter. Ta gjerne med en termos med varmt drikke, badetøy – og husk ditt gode humør.

Fredag 16. februar

SOLOPPGANG OG MORGENYOGA PÅ VERDENS ENDE

TID: KL. 08.00 — 09.30

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark (rommet Utsikten)
Pris: Gratis (ta med egen yogamatte)
Påmelding: [Hoopla.no](https://hoopla.no)

Det garanteres 360 graders utsikt og en nydelig start på dagen når Tjøme Yoga og Besøkssenter Færder nasjonalpark inviterer til morgenyoga i andre etasje på Besøkssenteret, Verdens Ende. Yogainstruktør Linn Mjelde tar oss med på en 90 minutters Hatha yogatime, hvor pust og bevegelser forenes, samtidig som sola stiger over horisonten og gir lys til en ny dag. Dette blir balsam for kropp og sjel.

Tirsdag 20. februar

FLAGGERMUSDAG

TID: KL. 12.00 — 15.00

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark,
Pris: Gratis (familiearrangement)
Påmelding: [Hoopla.no](https://hoopla.no)

Bli kjent med de fantastiske flaggermusene når Besøkssenter Færder nasjonalpark arrangerer flaggermusdag. Det blir læring om flaggermus, kahoot, og hobbyverksted hvor du kan lage din egen flaggermusmaske. Kanskje du får sett nærmere på en ekte (død) flaggermus, også? Når dagen er slutt kan du reise hjem som en flaggermusekspert.

Torsdag 22. februar

UNDER LUPEN

TID: KL. 12.00 — 15.00

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark
Pris: Gratis (familiearrangement)
Påmelding: [Hoopla.no](https://hoopla.no)
Ta med: Noe du vil utforske

Bli med inn i mikrokosmos og få en nærmere titt på et bredt utvalg av både rare og spennende insekter, blomster og dyr. Vi utforsker store og små, kjente og ukjente, og snåle og skumle arter under lupen. Ta gjerne med noe fra naturen du vil se i mikroskop, for eksempel en dø flue eller en blomst.

Ut til øyene uten eget fartøy

Flybåten gjennom Jensesund, som er sundet mellom Vestre Bolæren og Mellom Bolæren.

Med et lokalt transporttilbud av ferger, charter- og taxibåter kan alle oppleve fantastisk flotte Færder nasjonalpark.

I Norge har vi for lengst passert en million fritidsbåter, men ikke alle har eget og egnet fartøy til å komme seg ut i Færder nasjonalpark. Heldigvis finnes det muligheter for turister, gjester og fastboende uten egen fritidsbåt. Særlig er sommertilbudet godt.

Fra 1. april til 30. september er det mulig å reise ut til Bolærne-øyene med Flybåten.

Hurtigbåt

I den nordlige delen av nasjonalparken går det daglig rutebåt fra Husvik. Det er Flybåten, en katamaran med 76 sitteplasser, som tilbyr en glimrende mulighet for å bli med på skjærgårdscruise med en stopp på Vestre-, Midtre eller Østre Bolæren.

Med flere avganger daglig, så kan man få en god dagstur til disse historiske perler av øyer. Bolærne-øyene er en flott og frodig øygruppe bestående av Østre-, Mellom-, og Vestre Bolæren, samt holmer og skjær. I 1916 eksproprierte Forsvaret Bolærne fra grevskapet Jarlsberg, og disponerte området helt frem

til 2004. Det har satt varige spor i naturlandskapet. Selve fortet ble bygget ut på Østre Bolærne, Vestre Bolærne ble hovedsakelig benyttet til lager, og Mellom Bolærne til øvingsvirksomhet.

I 2006 ble Bolærne vedtatt nedlagt. Etter avmilitariseringen er det gjennomført et stort oppryddingsarbeid for å legge forholdene til rette for friluftsliv og deretter som nasjonalparkområde. På grunn av den militære aktiviteten ble ikke øyene nedbygd med fritidsboliger, og derfor kan alle i dag nyte godt av gjestehavner, spisesteder, kystledhytter, teltplasser, og selvfølgelig historie om svunnen tid. Der finnes gravrøyser og rester etter bosetning av småbrukere, fiskere og loser tilbake til 1500- og 1600-tallet. Bolærne-øyene har også gjennom tidene vært gjestet av høytstående utenlandske personer, både konger og grever, derav navnet Kongshavnsund mellom Østre- og Mellom Bolæren.

Taxi til sjøs

Fjordtaxi AS, som har hjemmehavn i Arås, kjører daglig både i rute og oppdrag. Et populært sted er Ildverket, kanskje mest kjent for idylliske Paradisbukta og dens barnevennlighet. På Ildverket er det en enkel kystledhytte, og mange flotte hengekøye- og teltplasser, samt padlehuk – en enkel gapahuk. På Mellom Bolæren ligger kystsmåbruket Rønningen i Jensesund. Øya har tursti fra Jensesund til Kongshavnsund, og flere avstikkere til blant annet den fredede Grevestuen og den mer tragiske historie som henger over russerleiren. Fjordtaxi AS tilbyr også transport til Fulehuk fyr og Østre Bolæren, eller hvor du måtte ønske å lande i nasjonalparken. Som eneste lokale taxibåt som kjører året rundt, merkes særlig etterspørsel etter turer til og fra brygga i Tønsberg.

Oslofjorden Friluftsråd har flere kystledhytter i Færder nasjonalpark. På Færder fyr ligger Signalboligen.

En tur til Færder fyr

Ønsker du å tilbringe dagen lengst sør i nasjonalparken er det mulig å komme seg ut til Færder fyr, det sydligste punktet i nasjonalparken med mulighet for å ha fast grunn under føttene. Bolærnebåten tilbyr avganger fra Verdens Ende og ut til øya Tristein og det fredede fyret. Av Norges mange fyr er Færder fyr det fyret som har brent lengst. Først ble fyrstasjonen etablert på øya Store Færder 1697, men beliggenheten på Store Færder var etter hvert ikke god nok. I 1857 ble fyrlykta flyttet fire kilometer sørover til den midterste av øygruppen Tristein og fikk landets nest høyeste støpejernstårn på 43 meter, og er det tredje høyeste fyrtårn i landet. I dag er Færder fyr automatisert og blitt besøksfyr. Det er Færder Fyrs Venner som har driftsansvaret for kystledhytta Signalboligen. De øvrige bygningene benyttes av Kystverket.

Midtveis i Oslofjorden ligger Fulehuk fyr, og er et populært reisemål med overnattingsmuligheter. Dit er det mulig å komme med taxibåt eller charter.

Veteranskipet DS Kysten fra 1909 har fast rute rundt Nøtterøy. Foto: Wenche Huseby

Dampskipet Kysten

Ofte sist, men ikke minst, så er det verd å nevne at man kan få en båttur i nasjonalparken med et historisk sus. DS Kysten ligger ved Honnørbygga i Tønsberg og har avganger for gjester som ønsker en fire timers Nøtterøy-rundt-tur. Det er ikke er muligheter for øy-hopping, men den dampdrevne, stillegående gamle damen er som et flytende museum og er en opplevelse i seg selv. Om det ikke bølter ned, har fartøyet også et fantastisk soldekk. Herfra kan man nyte nasjonalparkriket på vei ut, gjennom Vrengensundet på Nøtterøys sydside, og Tønsbergfjorden på returen. I denne sammenheng det er også verd å nevne veierlandferga MS «Jutøya», som trafikkerer utenfor nasjonalparkområdet, men innenfor det gode liv i Nøtterøy- og Tjømeskjærgården. Med avgang fra Tenvik, sør på Nøtterøy, kommer man seg til Veierland på et kvarters tid. Den bilfrie idyllen har cirka 150 fastboende og dertil flere badegjester. Vel fremme kan spisestedene Dagros og Villa Veierland være flotte pauseplasser, og ønsker du å overnatte er det kystledhytte i den gamle skolebygningen, samt en stor gresslette med vakre løvtrær og telt- og hengekøyeplasser på Kjølholmen i nordøst

UT PÅ ØYENE UTEN EGEN BÅT?

Se nettsider:

flybaten.no
fjordtaxi.no
fyrtransport.no
faerdertonsberg365.no
dskysten.no
berntine.no
allonboard.no

Lørdag 9. mars

PÅ HAVETS BUNN — EN TEATERFORESTILLING

TID: KL. 12.30 OG 13.30

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark
Pris: Gratis (passer fra 3 til 6 år)
Varighet: Cirka 30 minutter
Påmelding: Hoopla.no

Bli med på en vakker, ordløs oppdagelsesreise ned i havdypet. Glitrende fiskestimer stryker forbi, mens maneten duver sakte med bølgene. En sjenert eremittkreps våger seg fram fra sitt skjulested, og kamskjellet vokter sin hemmelighet. En undrende forestilling for barn, inspirert av Inger Hagerups dikt «På havets bunn står skutene».

Småkokker i Moutmarka.

Lørdag 16. mars

SMÅ KOKKER I STOR NATUR

TID: KL. 11.00 – 14.00

Sted: Moutmarka, Tjøme
Ta med: Eget drikke og sitteunderlag
Pris: Gratis (familiearrangement)
Påmelding: Hoopla.no

Vi tenner bål og lager de diggeste barneretter. Små og store får tilberede og spise sin egen mat. Husk klær som tåler vær og røyklukt. Fremmøte på parkeringsplassen til Moutmarka ved Mokjerka (ta av RV 308 til Mostranda camping, ta til venstre i veiskillet). Vi går 300 – 400 meter til bålplassen. Barnevogn er mulig. Har du matallergier, ta med egen mat. Familiearrangement. Maks 25 plasser.

Påskemysteriet og eggquiz. Foto: Shutterstock

Påskan 23. — 31. mars

PÅSKEMYSTERIET OG EGGQUIZ

TID: KL. 12.00 – 15.00

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark
Pris: Gratis

Hele påskan blir det spenning og spørsmål, hvor små og store detektiver kan forsøke å løse påskemysteriet om hvem som har stjålet påskeegget. I eggquiz kan du gjette hvilket egg som hører til hvilken fugl. Visste du at noen egg har prikker, og noen egg er blå? Og hvem legger det aller største egget? I tillegg er det natursti ute, bøker, spill, tegnekrok og utstillinger.

Besøkssenteret Færder nasjonalpark holder åpent hele påskan. Velkommen innom!

Lørdag 13. april

DET STORE ROVDYRSHOWET

TID: KL. 12.30

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark
Pris: Gratis (familiearrangement)
Varighet: ca 1 time.
Påmelding: Hoopla.no

Besøkssenter rovdyr Flå inviterer til show om dyr med spisse tenner og skarpe klør. Dette er et morsomt og engasjerende show med mulighet for å ta og føle på dyreskinn, skaller, fotspor og mye mer. Visste du forresten at det finnes mange rovdyrarter i Færder nasjonalpark? Jovisst, sel og havørn er noen av dem. Til og med de fleste arter sjøstjerner er rovdyr.

Lørdag 20. april

VERKEN FUGL ELLER FISK

TID: KL. 12.00 – 15.00

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark
Pris: Gratis (familiearrangement)
Påmelding: Hoopla.no

Er du mellom 9 og 14 år og mener at plast ikke hører hjemme i havet? Da bør du komme på Verdens Ende lørdag den 20. april. Vi fyller havet med plast. Innen 2050 kan det være mer plast enn fisk i havet. På kunstverkstedet «Verken fugl eller fisk – i et hav av plast» undersøker barn hvordan plast i naturen kan bekjempes. Verkstedet er utviklet av kunstnerne Kari Prestgaard og Astor Andersen. Med plastsøppel fra alle verdenshav gjenskaper barn fugle- og fiskearter i fargerike bilder.

Lørdag 27. april

KARLSVIKADAGEN

TID: KL. 12.00 – 15.00

Sted: Karlsvika naturskole, Tønsberg
Pris: Gratis (familiearrangement)

Besøkssenter Færder nasjonalpark, Oslofjordens Friluftsråd og samarbeidspartnere inviterer til familiedag på Karlsvika naturskole. Dette blir en morsom og lærerik dag for store og små. Vi lover mange aktiviteter. Karlsvikadagen ble arrangert første gang i fjor og vi gjentar suksessen. Vi oppfordrer publikum til å gå eller sykle, ta buss (116 Skallevoll) eller parkere bilen på Skallevoll.

Lørdag 4. mai

HAVBLIKK

TID: KL. 12.00 — 13.00

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark, Verdens Ende
Pris: Gratis (familiearrangement)
Påmelding: Hoopla.no

Når kunstner Eimund Sand ser nasjonalparken med kunstnerøyne, ber han publikum være forberedt. Havblikk er en forestilling der skjærgården blir gjort levende med kunstneriske virkemidler. Møt havet gjennom diktning og fortellinger, opplev skjærgården på nytt som geometriske former og skulpturer. Se hva som skjer når vi ser verden i en vandråpe og dypper naturformer i såpevann. Hør om hvordan landskapet i nasjonalparken virker på oss og hva vi opplever når vi utforsker verden med både kunnskap og fantasi.

Pelle Strand på Krøkle.

Lørdag 25. mai

PELLE STRAND PÅ KRØKLE

TID: KL. 12.00 – 15.00

Sted: Krøkle, Hvasser syd
Pris: Gratis (familiearrangement)

Når Pelle Strand tar turen fra Verdens Ende til Krøkle, Hvasser syd, er det duket for en flott familiedag med mange aktiviteter. Vi skal trekke opp dagens fangst fra fjæra og undersøker denne sammen. I tillegg skal vi bygge Færders største sandslott. Besøkssenteret har tilhold i det lille røde huset og vi fyrer opp grillen. Vi oppfordrer til å ta buss (02 Hvasser), sykle eller gå. For bilister er det gratis parkering i sydenden av Oppegårdsveien. Det er cirka hundre meter å gå til stranda.

Foto: Shutterstock

Onsdag 29. mai

NATTERGAL OG NOVELLE

TID: KL. 20.00

Sted: Moutmarka, Tjøme (Grepansvingen)
Pris: Gratis (familiearrangement)
Påmelding: Hoopla.no

Nattergalen er en fremragende sanger og en kjærkommen og tilbakevendende gjest i Moutmarka. Denne lyse maikvelden tar naturveileder ved Besøkssenteret, Daniel Etnestad, og kunstner og forfatter Eimund Sand med dere ut i Moutmarka for å lytte til nattergalens vakre sang. Eimund Sand tonesetter stemningen ved å lese fra sin novelle om hvordan det er å være nattergalen. Vi garanterer en flott natur- og kulturopplevelse.

Pelle Strand er et kunstprosjekt, laget av kunsterduoen Prestgaard & Andersen.

Pelle Strand – et symbol på marint avfall

Siden 2015 har det vært og er dyktige medarbeidere knyttet til Besøkssenter Færder nasjonalpark. Det er kun en som har vært med i ni år på Verdens Ende.

For dem som ikke kjenner til Pelle Strand, så er han Besøkssenterets maskot og laget av plastavfall funnet på strender i Færder nasjonalpark. Pelle Strand er et symbol på at avfall og forurensninger som havner i naturen, ikke skulle vært der.

Pelle Strand liker aller best å være ute i naturen, og derfor hender det han får være med naturveilederne ut i felt, som til Karlsvika naturskole i Tønsberg og Krøkle på Hvasser. Alle som jobber på Besøkssenteret, er veldig glade i Pelle Strand, og har lyst til å dele Pelle Strand-aktiviteter med mange.

Besøkssenter Færder nasjonalpark har derfor laget et Pelle Strand aktivitetshefte. Dette deles ut til barn som er innom. Aktivitetsheftet er gratis, og det er bare å forsyne seg med ett til hver.

I inneværende år blir det satt opp en «fiskedam» med marint avfall inne på Besøkssenteret. Der kan barna fiske

søppel og sortere dette. Pelle får også sin egen Instagram-profil, og en barneklubb med Pelle-aktiviteter er under utvikling. Det deles også ut tøffe Pelle-tatoveringer som premier ved ulike arrangement. Lørdag den 25. mai skal Pelle Strand ha sin egen familiedag på Krøkle.

Pelle Strand trives veldig godt ute, men er oftest å treffe inne på Besøkssenteret.

Det er lov og telte mange steder i nasjonalparken, men er forbudt i Moutmarka.

Velkommen til krabbefiskedagen på Verdens Ende. Foto: Besøkssenter Færder nasjonalpark

Søndag 2. juni

NATUR OG KULTUR PÅ MELLOM
BOLÆREN

TID: DAGSTUR

Sted: Mellom Bolæren

Ta med: Klær etter vær

Pris: Gratis (familiearrangement)

Det blir satt opp ferger fra Husvik brygge- og Knarberg

Mellom-Bolærens Venner og nasjonalparkforvalter Anne Sjømæling fra Færder nasjonalpark inviterer til «Åpen dag» med natur og kultur på Mellom Bolæren. Øya oser av historie med det idylliske gårdsbruket Rønningen, jakthytta «Grevestuen» til grev Peder Anker Wedel Jarlsberg, gravrøyser fra bronsealderen og krigsfangeleiren fra andre verdenskrig – og ikke minst kan du nyte vakker natur, nydelige enger og strender. Det blir aktiviteter for store og små, blant annet om livet i fjæra, krabbefiske, og mye mer. Salg av pølser, kaker, kaffe og saft. Tidspunkt blir annonsert senere.

Lørdag 15. juni

DEN STORE KRABBEFISKEDAGEN

TID: KL. 12.00 – 14.00

Sted: Verdens Ende, krabbefiskehullet ved brygga

Pris: Gratis (familiearrangement)

Ta med: Redningsvest til barna er påbudt

Krabbesnører: Vi deler ut gratis krabbesnøre til alle barn som deltar i konkurransen

Ta med foreldre, søsken, besteforeldre, tanter og onkler, venn og venninne og bli med på den store krabbefiskedagen. Besøkssenterets krabbesekretariat måler dagens fangst, og lover en krabbefin premie til fangeren av den største krabben. Vi skal også undersøke hva krabbene i Færder nasjonalpark liker å spise. Det blir mye aktivitet ved brygga denne dagen. Det finnes 30 krabbearter i Norge, blant annet den lille strandkrabben som går sidelengs. Men vet du hvorfor den går sidelengs?

Lørdag 8. juni

TING & TANG & TARE

TID: KL. 13.00 – 16.00

Sted: Verdens Ende (oppmøte utenfor Besøkssenteret)

Pris: Gratis (familiearrangement)

Påmelding: Hoopla.no

Besøkssenteret ønsker velkommen til barn og voksne som ønsker å lære mer om tang og tare. Denne dagen kommer Ting med Tang på besøk med tang- og tareekspertene Anne-Lise og Bjørn Viken fra Engelsviken. De vil blant annet lære bort navn på ulike arter, hvordan du skiller den ene sorten fra den andre, om bruk av tang og tare i hverdagsmat og ulike egenskaper. Du vil garantert se på tang og tare med nye øyne etter dette minikurset. Kurset foregår i fjæra, så husk klær etter vær.

NATURVEILEDNING I HELE JULI

Lær om livet i havet på Verdens Ende

DATOER: HVER DAG FRA MANDAG 1.
JULI TIL OG MED ONSDAG 31. JULI

TID: KL. 12.00 – 16.00

Tid: Unntatt tirsdager, da er vi på Østre Bolæren

Sted: Verdens Ende, ved gjestehavna

Pris: Gratis

Tenk så mye spennende som faktisk finnes i sjøen og i Færder nasjonalpark. I vårt midlertidige akvarium ved gjestehavna kan du se på dagens fangst fra fjæra. Fra cirka kl. 14 flytter naturveilederne til tanghjørnet, ytterst på moloen. Der kan du bli bedre kjent med tang- og tarearter som finnes langs kysten vår. Programmet passer for små og store.

Lær om livet i havet på Østre Bolæren

DATOER: 2. JULI – 9. JULI – 16. JULI –
23. JULI – 30. JULI

TID: KL. 12.00 – 16.00

Sted: Østre Bolæren

Transport: flybaten.no

Pris: Gratis

Hver tirsdag i juli treffes naturveiledere fra Besøkssenter Færder nasjonalpark ved gjestehavna på Østre Bolæren. Da kan du bli kjent med livet i fjæra, låne feltutstyr, bli en minibiolog for en dag, og lære om skjærgårdens spennende loshistorie. I tillegg gis det masse nyttig informasjon om Færder nasjonalpark, om Oslofjorden og om natur- og friluftsliv.

Soloppgangskonserten er et høydepunkt som mange vil ha med seg. Foto: Cato Ingebrigtsen/Nøtterøy kulturhus

Søndag 30. juni

SOLOPPGANGSKONSERT MED TRYGVE SKAUG OG BAND TID: 04.00

Sted: Verdens Ende
Ta med: Klær etter vær, sitteunderlag
Varighet: Ca. 90 min
Arrangør: Nøtterøy Kulturhus

Trygve Skaug. Foto: Frida Helgerud

Nøtterøy kulturhus ønsker velkommen til soloppgangskonsert på Verdens Ende. Denne lyse juninatten er det Trygve Skaug og band som står på scenen når sola stiger over horisonten i øst. Trygve Skaug er artist, låtskriver og poet. Musikken hans har siden 2010 ligget over 350 uker på NRKs P1-lister, han har mottatt flere gullplater og er nominert til Spellemannsprisen. Skaug er den mestselgende lyrikeren i Norge. I tillegg er diktene hans blant de mest delte på sosiale medier, med over 300.000 følgere.

Velkommen til en uforglemmelig morgen i havgapet.

Parkering

Det er avgiftsbelagte parkeringsplasser ved Verdens Ende. Når parkeringen ved Verdens Ende er fylt opp, benyttes midlertidige P-plasser lenger unna Verdens Ende, så vær ute i god tid da du kanskje må gå et stykke. Det oppfordres til samkjøring, fyll opp bilene, eller ta buss som blir satt opp.

Overnatting

Det kan ikke teltes, men det er lov å overnatte under åpen himmel på konsertområdet. Vakter vil gå rundt og sjekke billetter rundt midnatt til de som allerede er på konsertområdet. Inngangen vil deretter bli sperret frem til publikumsåpning kl. 02.

Vakker dans på Verdens Ende. Foto: Alam Ali

Søndag 4. august

FÆRDERBIENNALEN – LAND BEFORE TIME (SE) TID: 14.00, 16.00, 20.00

Sted: Verdens Ende
Varighet: 30 minutter
Pris: Gratis (familiearrangement)

Festivalen Færderbiennalen presenterer en duett av to av Sveriges fremste popping dansere, Joanna Holewa Chrona and Yared Tilahun Cederlund. Forestillingen er en hyllest til vannet, og en sterk, meditativ og nydelig opplevelse som passer for hele familien.

Lørdag 10. august

FÆRDERBIENNALEN – OSLOFJORDEN DANSER TID: 16.00 OG 18.00

Sted: Verdens Ende
Varighet: 2 timer
Pris: Gratis (familiearrangement)
Billetter: www.færderbiennalen.no

Oslofjorden danser er en serie vandreforestillinger langs og i nærheten av Oslofjorden. Den 10. august kommer forestillingen til Verdens Ende i en spektakulær, maritim variant – der både profesjonelle dansere og lokale utøvere deltar. Publikum vil få valget mellom to ulike oppmøtesteder, og vil deretter bli tatt med på en rolig vandring med flere «stasjoner», ulike koreografier og innslag. Flere lokale aktører vil bli å se i vandreforestillingen, som produseres av Panta Rei Danseteater i tett samarbeid med Færderbiennalen.

Østre Bolæren har flotte lekeområder, turstier og restaurant.

Lørdag 17. august

GØY PÅ ØSTRE BOLÆREN TID: KL. 11.30 – 16.00

Sted: Østre Bolæren
Pris: Gratis (familiearrangement)
Reise: flybaten.no

Når Skjærgårdskvinnene og Tønsberg Forsvarsforening Bolærne Fort arrangerer den tradisjonsrike familiedagen «Gøy på Østre», blir det en dag med mye moro og historiske tilbakeblikk. Det blir blant annet musikalsk forestilling med Skjærgårdskvinnene, guidet tur med Forsvarsforeningen og leker for store og små. Velkommen!

Lørdag 24. august

FÆRDERDAGEN FOR HELE FAMILIEN TID: KL. 12.00 — 15.00

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark, Verdens Ende
Pris: Gratis

Den årlige tradisjonen Færderdagen en familievennlig aktivitetsdag med læring og opplevelser om natur, friluftsliv og kystkultur. Det blir aktiviteter både ute og inne på Verdens Ende. På programet står krabbefisking med utdeling av krabbefiskesnører, Eriks magiske fiskehjørne, et midlertidig akvarium med dagens fangst og smak på mat fra havet. Pelle Strand kommer, også. Kommer du? Velkommen til store og små!

Skulpturene «Planeten» og «The Drop» er utført i bergarten larvikitt. Lengst bak sees «Nautilus».

Vandring via skulpturparken på Verdens Ende

Det første du møter etter parkeringsplassen på Verdens Ende er skulpturparken. Den byr på en kunstopplevelse før du ankommer Tusenårsplassen og naturens egne storslåtte natur kommer til syne.

— Skulpturene er utleid fra Norsk Billedhoggerforening og er valgt med tanke på at besøkende skal få oppleve kunst som harmonerer med natur og marint miljø, sier daglig leder ved Besøkssenteret Færder nasjonalpark, Heidi Karoline Storm.

Martin Kuhn, som har atelier i steinbrudd Stålaker i Larvik er representert med flere skulpturer; «Planeten», «The Drop» og «The Body of Water».

— «The Body of Water» representerer det naturlige bildet av nasjonalparken, hvor hav og land forbindes. Skulpturen reflekterer jordens enorme kraft, sier Kuhn, om den seks meter lange larvikittsteinen.

Norsk samtidskunstner Kåre Groven fra Trondheim er kunstneren bak «Nautilus», en type blekksprut som har eksistert uforandret i over 500 millioner år. Nautilus-skallet har en vakker form og omtales også som det levende fossilet.

– For meg er «Nautilus» et symbol på livets opprinnelse, og mye mer, sier Kåre Groven. Han har utmerket seg med utstillinger og skulpturer spredt over hele Norge.

Følges Tusenårstien videre mot havet vil du først se Hilde Rodahls «Kube», også utført i larvikitt og formet som et nettverk av elver. «Kube» inneholder også komponerte naturelementer, som himmel og luft, og harde organiske blader og fossiler.

Siste skulptur før Tusenårsplassen er «Blad på klokke» av Kristine Brodersen.

— Med de pågående naturødeleggelsene symboliserer klokkeformen et varsel for naturen, sier Brodersen.

— Vi samarbeider med Færder kommune og jobber for at skulpturparken skal bli permanent, og at skulpturene skiftes ut med jevne mellomrom, sier Storm.

Skulpturen "The Body of Water" veier 26 tonn.

I Moutmarka er det mange insekter å finne. Foto: Ralf Haga

Lørdag 7. september

BARNAS INSEKTSAFARI

Sted: Parkeringen på Verdens Ende (se etter flaggbanner)

Tid: Kl. 12.00 – 15.00

Pris: Gratis (familiearrangement)

Påmelding: Hoopla.no

Vi tar bena fatt og går cirka 500 meter til Moutmarka. Der får barna låne utstyr som stereoluper, lupebokser og håver, og får informasjon slik at dette blir en spennende miniekskursjon. I Moutmarka blir det safari og sinking av insekter og annet levende vi måtte finne. Har dyret leddelt kropp? Hvor mange bein har dyret? Visste du forresten at det finnes over 1000 sommerfuglarter i Færder nasjonalpark. Dette er en dag ute, så kle deg etter vær og vind.

Lørdag 14. september

SMÅ KOKKER I STOR NATUR

Sted: Moutmarka, Tjøme

Tid: Kl. 11.00 – 14.00

Ta med: Eget drikke og sitteunderlag

Pris: Gratis (familiearrangement)

Påmelding: Hoopla.no

Vi tenner bål og lager de diggeste barneretter. Små og store får tilberede og spise sin egen mat. Husk klær som tåler vær og røyklukt. Fremmøte på parkeringsplassen til Moutmarka ved Mokjerka (ta av RV 308 til Mostrand camping, ta til venstre i veiskillet). Vi går 300 – 400 meter til bålplassen. Barnevogn er mulig. Har du matallergier, ta med egen mat. Familiearrangement. Maks 25 plasser.

Sjöstjerner er vakre og fascinerende skapninger som du kan lære mer om på Sjøstjerneverkstedet. Foto: Shutterstock

Lørdag 28. september

PELLES SJØSTJERNEVERKSTED

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark

Tid: Kl. 12.00 – 15.00

Pris: Gratis (familiearrangement)

Påmelding: Hoopla.no

Pelles Sjøstjerneverksted blir en spennende dag for store og små. Denne dagen får deltagerne lære mer om sjøstjernens fantastiske verden. Vanlige arter langs norskekysten er korstroll, glattsolstjerne, piggsolstjerne og piggsjøstjerne. Vi tar disse i nærmere øyesyn og lærer blant annet om deres geometriske form, hva de spiser og mye, mye mer. I tillegg får barna lage sine egne sjøstjernetøyposer som de kan ta med hjem. Det blir annen lek og læring inne på Besøkssenteret. Vi gleder oss veldig til denne dagen, og håper å se deg.

Høstferien

Sted: se progam på hummerfestivalen.no

Tid: Uke 40-41

I hele høstferien vil Tjøme sette hummeren i fokus. Dette gjøres gjennom matserveringer, spennende overnattinger, havopplevelser, utstillinger, foredrag og en rekke arrangementer og kulturopplevelser for fastboende og ferierende. Hummerfestivalen er et samarbeidsprosjekt med reiselivsbedrifter i Færder. På Besøkssenter Færder nasjonalpark inviteres barn og unge til lek og moro, og selvfølgelig med hummer som tema. Visste du forresten at hummeren er fredet mesteparten av året?

HØSTFERIEN I FÆRDER NASJONALPARK

Besøkssenter Verdens Ende har åpent hver dag i uke 40 og 41. Vi inviterer til aktiviteter og opplevelser hvor natur, friluftsliv og kystkultur er sentralt.

Tirsdag 8. oktober

UTENDØRS HØSTFERIE-GØY

Sted: Verdens Ende, ved gjestehavna

Tid: Kl. 12.00 – 15.00

Pris: Gratis (familiearrangement)

Besøkssenteret Færder nasjonalpark inviterer store og små til utendørs høstferieaktiviteter ved gjestehavna på Verdens Ende. På denne dagen kan du bli bedre kjent med livet i havet, få smake noe godt fra bålpanna, spille lærerike spill, og gå en fin natursti med mange spennende oppgaver. Arrangementet er i samarbeid med Oslofjordens Friluftsråd og passer for hele familien.

For første gang arrangerer Besøkssenteret en dragedag. Foto: Shutterstock

Torsdag 10. oktober

DRAGEDAG PÅ VERDENS ENDE

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark, Verdens Ende

Tid: Kl. 12.00 – 15.00

Pris: Gratis (familiearrangement)

Påmelding: Hoopla.no

Vi begynner med drageworkshop inne på Besøkssenteret hvor barna får lage sin egen drage. Senere går vi ut i vær og vind og tester dragenes flyvedyktighet på Verdens Ende. Drager ble nyttet til meteorologiske formål allerede i 1750-årene, altså for mer enn 250 år siden. I dag brukes drager mest til lek og underholdning, og det er nettopp dette som skjer denne dagen på Besøkssenteret Færder nasjonalpark. Dette blir lek med vinden.

Kom og lær om fantastiske og finurlige havdyr den 16. november.

Lørdag 16. november

RARE DYR I HAVET

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark

Tid: Kl. 12.00 – 15.00

Pris: Gratis (familiearrangement)

Påmelding: Hoopla.no

Havet er kanskje det stedet på kloden med de aller rareste dyrene i verden. Mange av dem lever langs norskekysten og i Færder nasjonalpark. Hvilket dyr kan bli dobbelt så langt som en blåhval, og lever rett uti fjæra? Hvem er det som vrenger magesekken ut av kroppen for å spise byttet sitt? Hvordan ser et haiegg ut? Vi viser og forteller om fantastiske og finurlige havdyr. I tillegg blir det natursti og hobbyverksted. Arrangementet passer for barn i barneskolealder.

Lørdag 7. desember

BARNAS JULEVERKSTED

Sted: Besøkssenter Færder nasjonalpark, Verdens Ende

Tid: Kl. 12.00 – 13.30 / 13.30 - 15.00

Pris: Gratis (familiearrangement)

Påmelding: Hoopla.no

Besøkssenter Færder nasjonalpark ønsker små og store velkommen til et annerledes juleverksted. I og med at vi representerer en marin nasjonalpark, rigger vi til et juleverksted inspirert av livet i havet. Det blir mange spennende og fine ting vi skal lage. Bli med og se hva du har lyst til å lage. Kanskje det blir en julegave?

LOVER OG REGLER I NASJONALPARKEN

Færder nasjonalpark består av 340 kvadratkilometer fastland, øyer, skjær og havbunn. Vårt felles ansvar er å ta vare på dette fantastiske naturområdet, slik at du og kommende generasjoner, beitedyr, blomster, fugl og fisk, insekter og all vegetasjon har et godt sted å være.

DETTE ER IKKE LOV I NASJONALPARKEN:

- Droneflyving
- Vannscooterkjøring
- Bål på svaberg og fjell
- Engangsgrill på svaberg og fjell
- Unødvendig støy

DO I BÅTEN?

- Det er forbudt å tømme kloakk i sjøen.
- Her er det tømmestasjoner:
 - Østre Bolæren gjestehavn
 - Vallø småbåthavn
 - Gjestehavna i Tønsberg
 - Kjøpmannskjær tømmestasjon
 - Tenvik brygge tømmestasjon
 - Verdens Ende tømmestasjon (på flåte)

BÅL

- Det er generelt bålforbud mellom 15. april og 15. september.
- Det finnes mange tilrettelagte bålplasser i nasjonalparken.
- Husk å slukke bålet etter deg.

HUND I BÅND

- Det er båndtvang hele året i sone B (sjøfuglreservat).
- I de øvrige deler av nasjonalparken skal hunder holdes i bånd fra 1. april til den 15. oktober.

SER DU ULOVLIGHETER?

Tips oss gjerne om åpenbare brudd på forskriften.

Meld fra til Statens naturoppsyn med beskrivelse av tid, sted og bilde på SMS til 901 98 258.

Tips oss gjerne dersom det er andre ting du tenker at du kan bidra med.

Send en e-post til nasjonalparkforvalter Anne Sjømæling på ansjo@statsforvalteren.no

Les mer på ferdernasjonalpark.no

Fritidsbåtflåten har tilgang på tømmestasjoner for kloakk i og ved nasjonalparken.

SOVE UTE

I Færder nasjonalpark er det mange flotte telt- og hengekøymuligheter. Men før du slår opp teltet, eller fester hengekøya i treet, er det noen huskereglene:

- I utmark kan du telte i inntil to døgn uten grunneiers tillatelse.
- På de offentlige friluftsområdene i skjærgården tillater Færder kommune telting i inntil 14 dager.
- Du kan telte minst 150 meter fra nærmeste bebodde hus eller hytte.
- På badeplasser bør telting ikke foregå nede ved stranden, der folk bader og oppholder seg.
- Det er samme regler for hengekøyer som for telt.

Noen steder i Færder nasjonalpark er det ikke lov med telt.

Det er Ruseodden på Østre Bolæren, på Sandø og Østre Bustein, og i sjøfuglreservat (sone B) og Moutmarka (sone C). Forbudet gjelder ikke telting på Lille Rauer og Hoftøya.

ORGANISERTE ARRANGEMENTER SOM KREVER TILLATELSE:

- Grupper og arrangement med minst 50 deltagere.
- Grupper og arrangementer med færre enn 50 deltagere, når aktiviteten planlegges gjennomført minst tre ganger pr. år på samme sted.
- Teltleire med minst ti telt.

SLIK SØKER DU OM TILLATELSE:

Søknaden sendes på e-post til sfvtpost@statsforvalteren.no.

Merk emnefelt med: Søknad om organisert ferdsel Færder nasjonalpark.

Besøkssenter
Færder nasjonalpark

**DET DU KJENNER TIL,
VIL DU OGSÅ BLI GLAD I
OG TA VARE PÅ**